

розділ перший

ПИТАННЯ ЖИТТЯ І СМЕРТІ

Це небезпечна справа, Фродо, — ступати за власний поріг.

Більбо Торбин

Ще ніколи Мишко Неборак так не квапився після школи додому. Довелося навіть вибачитися і скасувати похід на виставку марсіянських хижих орхідей, про який вони позавчора домовилися з Алісою Шелдон.

На щастя, Шелдон не образилася. Аліса була справжньою подругою: однією з тих небагатьох, кому Мишко розповідав майже все — і не боявся прохопитися зайвим слівцем.

«Майже», бо лишалася-таки одна тема, яку він не міг обговорювати ані з Алісою, ані з кимось іншим: справжня робота його батьків. А сьогоднішнє скасування походу на виставку безпосередньо стосувалося саме цієї теми. Замість того щоб милуватися хижими орхідеями, Мишко мусив якнайшвидше зупинити клятого повуча — створіння,

спроєктоване якраз для того, аби ніхто не міг стати між ним і його метою.

Неборак вдягнув наплічник і побіг на дах школи, а по дорозі вкотре спробував викликати батька по фродіку. Мишкова модель була не з надсучасних, але підтримувала всі основні функції: багатоканальний мобільний зв'язок, активізація до трьох віртуальних екранів водночас, доступ до всесвітньої Грибниці, трансляція звуку та відео...

От тільки зараз Мишкові потрібно було одне: додзвонитися до батька. А той, звісно ж, не відповідав.

Зі стартового майданчика на даху він устиг побачити, як вистрибують з вікна учительської стрімкі чорно-помаранчеві силуети, схожі на суміш павука та оси. У кожного було вісім еластичних ніг і надміцний корпус із камерами.

Повучі приземлилися на подвір'ї, на мить завмерли, а потім порскнули хто куди. Кожен біг згідно з координатами, які надав їм директор. Кожен ніс свою жорстоку звістку відповідним адресатам.

Узагалі-то Попередження-Від-Учителів виписували в школі нечасто. Але ж і на великій перерві народ зазвичай розважався чимось простішим, ніж глобальна руйнація тропічної оранжереї.

Мишко поглянув туди, де неквапливі роботи-склярі совалися вздовж голих металевих ребер каркаса, продукуючи нові вікна замість розбитих.

На шкільне подвір'я двоє старшокласників заводили шаблезубого тигра Рікарда. Рікард був уже старий: він не дуже добре бачив, їв переважно фарш, але дітей любив.

Тобто — катати на спині чи підставляти сиві бакенбарди, щоб їх розчісували.

І ще він дуже любив прогулянки, тож не відмовив собі у задоволенні залишити оранжерею, коли сталася катастрофа. Тепер, певно, йому доведеться переночувати в одному з класів, а там не дуже зручно і пальми затишно не шелестять.

Мишко Неборак зітхнув, роззирнувся, чи хто, бува, не бачить, увімкнув двигун — і стрибнув з даху.

Реактивний наплічник після недавнього падіння чмихав і підозріло гуркотів, але часу чекати на шкільний бус у Мишка не було. Він мусив за будь-яку ціну випередити свого повуча.

Чесно кажучи, Мишко не знав, що потім робитиме. Повучі завжди потрапляли туди, куди їх послали, — і завершували справу до кінця.

Та хіба в нього лишався вибір? Якщо повуч знайде батька, той щонайменше залишиться без роботи — або й узагалі загине!

розділ другий

ЯК ПАДАЮТЬ КОТИ

Що я запам'ятав з дитинства, які уроки засвоїв? Хіба насамперед відразу до цих-от офіційних формулювань на кшталт «засвоєних уроків дитинства». Ми жили, розважалися, переживали свої власні трагедії — і найменше думали про те, аби чогось спеціально навчитися для «подальшого життя».

А ще ми щиро вірили, що все буде добре й попереду в нас світле майбутнє.

Сергій Оксенюк. На чолі Дірявої ескадри

Мишко мчав уздовж траси, позначеної мерехтливими маячками, кожен розміром із тенісний м'яч. Школярі називали їх снічами й інколи виштовхували за силову лінію, щоб пограти в поттербол. Звісно, снічі нявкотіли, немов голодні кошенята, й намагалися повернутися на місце. На додачу — легенько билися струмом, тому всі використовували дерев'яні бити й гумові рукавички.

Воротами в поттерболі слугували верхівки дерев, що росли за школою, біля стадіону. Матчі тривали недовго, хвилин десять-п'ятнадцять. Для цього треба було відволікти увагу Сауранового Ока — робоняні, що нагадувала, правду кажучи, не око, а велику перезрілу диню. Вона кружляла над школою і стежила, аби ніхто не бешкетував.

Школярі зазвичай кидали жереб, хтось один підлітав до Ока та крутився навколо нього, наче хотів зробити панорамну тривимірну фотку. Рано чи пізно ставалося одне з двох: або Око ввічливо просило не заважати й повідомляло, що от-от викличе охорону, або сніч із нявканням переходив на гарчання — аж з оранжереї відгукувався старий Рікард.

Це було сигналом: матч закінчено, час відпустити маячок і повертатися в класи.

Сьогодні біля Ока випало чергувати новачкові з паралельного «В». Це був його перший день у школі, і ніхто до ладу з хлопцем ще не познайомився. Мишко навіть не знав, як його звать, чув тільки від Аліси, що він страшенно нудний і зазнайкуватий.

І от — змагання було в розпалі, рахунок «один-один», «В»-шники заблокували «А»-шників, сніч вислизнув з рукавичок Верджила Фінлея, його намагався перехопити Стефан Грабінський — та марно, — і на шляху в маячка лишився один тільки Мишко Неборак.

Це була його зоряна мить. Вправним, наче недбалим, порухом він підхопив сніч, ворухнув лівим плечем, розвертаючись. Наплічник тоді дзижчав майже нечутно, тихо й рівно. Надійно дзижчав.

І от Мишко рвонув до воріт — верхівок двох марсіянських гостролистих дубів, що їх висадив тут ще попередній директор школи.

— Обережно! — гукнув за спиною Верджил. І потім одразу: — Кидай, кидай!

Маячок у руці нявкав дедалі гучніше, от-от готовий загарчати. Але навіть він не міг заглушити гудіння, що лунало в Мишка за плечима, — таке, наче позаду мчав імперський бомбардувальник із двадцять восьмого епізоду «Зоряних воєн».

Неборак точно знав, хто зараз сів йому на «хвіст»: Андрій Фесюк, найвправніший ловець противника.

Мишко зробив мертву петлю, потім рвонув спіраллю вбік, але втекти від Фесюка було не так просто. Бомбардувальник наближався, швидкий і неблаганний.

Усі друзі були далеко позаду, один Верджил не покинув товариша по команді. Він мчав збоку й горлав:

— Мені! Давай передачу! Сюди, Небораче! Давай, Небораче, не тягни, буде пізно!

До марсіянських дубів було вже рукою подати.

І тут снич загарчав — куди там зграї шаблезубих тигрів!

За правилами, його треба було негайно відпускати й розлітатися. Але ж рахунок «один-один», ворота — от просто перед Мишком.

Мишко намірився вже жбурнути снич, коли хтось з усього маху врізався йому в плече.

Це було не так боляче, як образливо.

Хай би Неборака наздогнав Фесюк! Спорт є спорт, чесна перемога не ображає (ну, майже).

Але бути торпедованим новачком-занудою!..

Який, між іншим, мав відволікати Сауронове Око!

Те, що сталося потім, Мишко запам'ятав назавжди. Враження було — наче ти опинився у тривимірному фільмі, на уповільненій прокрутці.

І спершу йому здалося, що звук у цьому фільмі барахлить: бо чув він тільки гудіння Фесюкового наплічника. Ну і ще гарчання снича, що вислизнув у Мишка з рук і тепер неквапливо розвертався, щоб полетіти назад до траси й стати на своє місце.

Новачок тримався за плече Мишка лівою рукою, а правою намагався вхопити снич — і саме цієї миті в них врізався бомбардувальник-Фесюк.

Потім згори пролунала сирена: Сауронове Око зафіксувало кричуще порушення шкільної дисципліни й техніки безпеки.

Порушень було кілька. Коли все скінчилося, це їм докладно пояснив Анатолій Георгійович, директор школи.

По-перше, незаконне вилучення маячка з повітряної траси. По-друге, перевищення швидкості під час користування реактивними наплічниками на, точніше *над* територією школи. По-третє, спроба перешкодити функціонуванню робоняні.

— І ще, — додав тоді Анатолій Георгійович, — падіння з небезпечної висоти.

— Так ми ж були в наплічниках, — почав був виправдуватися похмурий Фесюк. Він запустив пальці у свої чорні